

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ioan. Petri Maffei, Bergomatis, E Societate Iesv,
Historiarvm Indicarvm Libri XVI.**

Maffei, Giovanni Pietro

Antverpiae, 1605

Balthasaris Gagi Ad Socios.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11473

ritum obseruant. Cùm eos tedium cepit vitæ, in specum ad instar doli, in quo confidere possint, sese coniiciunt, ita ex omni parte contactum, vt vna tantùm ex arundine perforata spiritum ducant. atque ita ieiuni ad mortem vsque persistunt, assiduè Deum illum suum seu potiùs dæmonem inuocantes. Nuper in hac vrbe Sacaiò contigit, (quod tamen vt audio haud insolitum est) vt Bõzius quidam pecuniosus, omni scelere ac nequitia infamis, annos natus septuaginta, cum in morbum incidisset, se mori nolle affirmaret. Idem interdiu comedens repenti ex omnium conspectu profusus ablatu est: quod ipsi quoque Iaponii malum & infaustum interpretantur. Est autem in his locis opinio è falsis vatum prædictionibus, ex hoc tempore omnia fore semper pacata. id autem ea ratione confirmant, quòd annus hic post millesimum & quingentesimum alter & sexagesimus, postremus sit (vt ipsi aiunt) inferiorum, quos à quadringentesimo septuagesimo numerant: & propterea hoc anno dicunt facinorosos omnes bello consumprum iri, vt pax in posterum vigeat, quam illis dare dignetur Dominus, quo latius sanctissima ipsius religio pertugetur.

BALTHASARIS GAGI AD

SOCIOS.

VI status esset rerum Iaponicarum, & quibus Deo fauente laboribus in vrbe Facata perfuncti essemus, per litteras vobis exposui anno MDLIX. nunc ea perscribam, quæ mihi Goam ex Iapone repenti in itinere sesquianni spatio contigerunt. Cùm certis de causis Cosmo Turriano necessarium visum esset, vt aliquis nostrum proficisceretur in Indiam; ego eam peregrinationem obire iussus comite vno è fratribus, qui cælum Iaponium non ferebat, Rege, Sociis, & vniuersa Bungi Ecclesia salutata, sexto Calend. Nouemb. MDLX. iuncum (navis genus id est) vterque cõscendimus, & duodecim dies vento vsi sumus ita secundo, vt nobis iam in conspectu esset ora Sinarum, postridieque nos putaremus portu Veniaga potituros, vbi semper quingenti aut sexcenti Lusitani morantur. vectores igitur & reliqua naualis turba, prospera nauigatione plus æquo elati, prematuris gratulationibus atque conuiujs comearum nauticum consumere atque exhaurire ceperunt. In hac animi iucunditate, cùm ita propè ab continente abessemus, vt quolibet vento littus teneri posse videretur; eo ipso die sub vesperam aduerso repenti flatu increbescente, imbribusque densissimis tam sæua tempestas exorta, adeoque ingentes excitati sunt fluctus, vt iuncus modò attolleretur altissimè, modò infimè

infirmè magno omnium cum horrore desideret. Augebat perturbacionem ac metum, cum in tempesta nox cœcaque tenebræ, tum minantes circà scopuli. quo in discrimine cum aduerso flatu reuereremur, ecce tibi noctis hora circiter decima gubernaculum nauis effractū in mare delabitur, quo amisso de huiusmodi nauibus planè actum existimatur, statimque propterea precipitur malum iuncus ex vehementi agitatione mergatur, & simul ipsa que vela cum antennis in mare prolapsa sunt. Tum verò omnes longè aliis ac pridie sensibus animi ferò de morte cogitare, cœtatimque ad Confessionem concurrere, incipiunt; tanto omnes terrore percussi, vt mente pœnè emoti viderentur, nequã iam in summa nauis quisquam appareret. vnus gubernator in vado explorando contemplandoque per magnetem cursu totam eam noctem absumpsit. Postridie, sæuiente adhuc mari, fuisque armamentis salutis spes iam ferè nulla supererat. tantū argenti pondus ad reorum centum millia vehentur, quæ tali tempore nulli nobis vsui esse possent, cum ita vehemens esset agitio, vt aliorum in latus procumbente iunco, ima carina appareret: hinc mul ex leuitate saburræ & pondere tabulætorum non modo detineretur, quo minus in alteram partem recumberet, sed etiam compagibus resolutis, carina fatisceret: quocirca tertio temporis die malum alterum, qui stabat ad puppim, nauis præcipere, & mercatorum cubicula leuadi oneris causa disturbare, ipsa denique foros è crassis trabibus asseribusque compactos resoluere sunt coacti, vasto iam nauis aluocō, ac propemodum vix hic velum exiguum nauclerus è mappis, cubiliumque lintibus ornamentis, veste serica, aliisque nonnullis, quæ tum sese obtulerant, pro re nata concinnat & comparat: quod ipsum statim imperu venti discriptum est. iamque humanæ opis vnum illud supererat: validior clauus ad extrema tempora reseruatus, sed in his periculis metuendum erat, ne repositus ad puppim statim effringatur. Verumtamen, ne in Bornei fyrtes incideremus, quo in locis nonnulla nauigia Lusitanorum è Sinis in Indiam cursu directo perierant, (præsertim cū illuc nos impetus maris deferret, nec plus centum & quinquaginta millia passuum inde abessemus) restitutum est gubernaculum restituere, paruumque; sarcire velum, quo vnus restabat. Sed omni iam veste consumpta, mœrentibus omnibus, quòd nihil ad resarciendū occurreret; diuinitus factum est vt qui rimas iunci obturandi causa scrutabantur, in sarcinam vestium inciderent, cuius antea non sine luminibus diu multumque frustra quæsitæ, cum merces in Iapone exponeretur, pretium domus

domino magister naus aureis octoginta persoluerat. Ex hac igitur sarcina aduersus venti vim duplici velo cōfecto, & baculis quibusdam arundinibusq; crassis aptato, clauoq; summo conatu locato, quem ego prius precationibus piis & piaculari aqua ritè lustraueram, ceteris eo tēpore vota nuncupantibus variisq; fundētibus non sine lacrymis preces, diē vnum noctēq; processimus: sed cum naus iustis careret velis, atroci tēpestate vsque aded quassabatur, diffractum vt denuo sit gubernaculum. Tum verò seruandi argenti spes prorsus amissa accersiti nauatæ barbari Sinæ, vt vectoribus in scapham confugiētibus, ipsi in iunco remanerēt, aliamq; sibi raptim exstruerent, se deliberaturos ea nocte respōdēt; inde ad sortes dæmonēq; inuocandū conuersi: quod ego cum cernerē, orabam Dominū, ne nos dæmonis arbitratu interire permetteret. Mane, simulātque illuxit, nauatæ sese statim ad alium clauum reficiendum scaphamque parandam expediunt. Clauus è refixis iunci tabulis refectus & collocatus, non diutius sustinuit impetum maris, quam quanto temporis spatio Litanix recitatae sunt: quo magis in suscepta sententia persistebant Christiani, vt in scapham, quotquot ea caperet, sese reciperent, & iuncum vnā cum argento ceterisque desererent, atque ego sanè liberaliter inuitatus in scapham, partim ne pericula adirem noua, partim ne plus ducentos mortales, scaphæ exclusos angustiis, omni solatio destitutos in iunco relinquerem, sacerdotes duos è nostris & fratrem vnum imitari omnino decreueram, qui superioribus annis è Lusitania proficiscentes in Indiam, ad insulas Maldiuanas naufragio & fame perire, quam scapham conscendere, quæ Cocinum incolumis tenuit, ceterisque vectoribus desertis in extremo periculo vitæ, maluerant; inque eo officio vitam naturæ debitam Christo Domino piè fortitèrque reddiderant. Sed interea fabri lignarii quartum iam gubernaculum reparauerant, ad quod collocandum pacemque a Deo exoptandam stipe, a vectoribus in hospitale domicilium Bungenis Ecclesiæ corrogata miserante Domino factum est, vt clauus is omnium infirmissimus nos ad continentem aliquādo perduceret. Quindecim ipsos dies ea tempestate iactati sumus, quotidie (vt erant pericula) morientes: cum etiam vulgò neglecte, nec iam clauibus custoditæ argenti laminæ pedibus traherentur. Eiusmodi quippe temporibus pauper spiritu est quilibet.

Initio tempestatis eius, vectores nauasque maturè monuimus, vt animarum saluti consulerent: qui in mea potestate se planè fore cum promississent, ego, vt sublati peccandi occasionibus ad gratiā diuinam magis essent idonei, primū illud curauī, vt feminæ,

quæ

quæ uehebantur in naui, certum in locum abderentur, ubi quinque
 menses remota à virorum oculis perstiterunt: deinde ad carceros
 animandos confirmandosque conuersus, tantum Deo adiuuante
 profeci, ut qui principio abiectis animis concidissent, ad aquarum
 ac fortitudinem reuocati, pro admissis in uita noxis leue sibi so-
 placium illud atque incommoda ducerent: placandòque Domini
 certatim dediti, vel precibus ac litanis vacarēt, vel sublati in ca-
 lum oculis pia cum prece suspiria mitterent, vel alta apud se cogi-
 tatione defixi lacrymas funderent: alii etiā flagris semet caute-
 rent: alii mare sacris reliquiis & aqua sancta lustrarent: alii deni-
 que nummos in cultum Diuorum à uectoribus peterent, quorum
 uis tanta collecta est, ut quindecim dumtaxat uiri locupletes, po-
 reos ferè mille contulerint. At mihi sanè credite fratres, in hac
 ta labores & incommoda esse experenda, quippe quorum aman-
 tudinem magna suauitas & firma spes comiterur: quod secus
 rebus prosperis usu venire vel primis nauigationis diebus clare
 speximus. Inter has igitur difficultates rursus in terræ cōspectu
 lari, & cum iā contenebrasset, nimia cupiditate prouecti, periculum
 fuit, ne vi uentorum ad terram allideremur. Sed ex eo periculo, cum
 primū illuxit, euasimus: & à Sinis nauis cognitum est, nos
 magnam Sinarum ad insulam processisse, nomine Ainanem, etiam
 insula nautici com meatus & anchoralia à Sinis ferè petuntur. In-
 dum portum subimus, qui in Septentrionem ad gradus decem
 nouem est positus, in aliud repente omnium maximum uis
 crimen incidimus. In ipso aditu iuncus in arenam bis ad eò uel-
 menter incussus est, ut planè iam carina dehisceret. ac pereundum
 nobis utiq; fuerat, nisi Præfecti seu Limenarche permissu præ-
 tem incolæ nobis opem tulissent: quos nonnullis donis reman-
 rati descendimus 11. Calend. Decemb. quem ipsum in diem Prae-
 sentatio Dei matris MARLÆ VIRGINIS incidebat. & quoniam
 iunco afflicto, ac penè iam dissoluto, ad portum Veniagam nau-
 gari non poterat; Lusitanum quendam continuò ad Cantoriam
 oppidum, atque inde Amacanem ad Lusitanos mercatores pet-
 stri itinere misimus, qui de nostra salute iam desperauerant. Am-
 canem peruenit nuntius Natali ipso die Domini, anno MDLX.
 statimque ad nos deportandos Lusitani aliquot nauigia submis-
 runt. Et quoniam in Ainane insula menses quinque posuimus, et
 qua deinde Amacanem trigesimo die peruentum est, de eius uisitate
 & incolarum natura ac moribus, ne longior sim, pauca de multis
 attingam: Est autem Ainanis regio cum fructibus Indicis & omni-
 ciborum genere abundans, tum etiam margaritis & unioibus no-
 bis

bilis: frequenter incolitur, vrbibus opere lapideo exstructis: gens
 verò ipsa moribus rustica, vestitu brachata, eminentibus è capi-
 te ad instar bouum cornibus binis è tenui confectis velo, forficibus
 que ceu tonsorum è summa fronte peracutis, eius ornatus causam
 cognoscere numquam potui, nisi, si fortè dæmonem effingunt spe-
 cie bellita sese offerentem. In hac ego insula sacrificauit aliquo-
 ties, & Sacramenta distribui. Inde proficiscentes ad Sinas, cum
 parua nobis insula ipso Pâschali die Dominico sese obtulisset,
 partim eius diei celebritate, partim etiam ipsius loci amœnitatē
 inuitati, descendimus, & cōmodum in monte quodam ingenti spe-
 cium & fornicem in templi formam excauatum offendimus. ibi,
 ara excitata, sacroque peractis, celesti pane Lusitanos refeci. Ex
 eo loco ad Sinas delati, idoneam tempestatem expectantes, ad
 alteram vsque feriam Natalium Dominatanni MDLXII. sub-
 stitimus. atque inde solutis anchoris tertio decimo die Petram
 albam felici nauigatione tenuimus. Hic imminentibus tenebris
 terri quo minus fretum Sincapuranum inueheremur, exscensio-
 ne facta Domino gratias agebamus vniuersi, eum repente vela
 complura piratarum apparuere, (Aceni vulgò appellatur Somatræ
 populi) ad regnum Iantanae tendentium. Tum nobis Malacensis
 quidam denuntiavit, nos vt instrueremus, Acenorum regem cen-
 tum nauium classe aduentare, quoniam consilio, sibi incertum
 esse. Ba res nobis sanè metum attulit, quod oneraria pretiosis mer-
 cimoniis referta, ab armis autem esset inops. ac nihilominus nau-
 tarum vectoresque sese ad pugnam expediunt. Sed classe Acenorum
 sine iniuria præteriecta, ad dimicationem ventum non est. Pos-
 tridie verò Sincapuranum fretum inuecti, cum ventus defice-
 ret, anchoras iecimus. Interim Acenorum naues ferne triginta,
 in iis maioris formæ decem, quibus totius classis vehebatur. Præ-
 fectus, ad nos aduentantes, partim ad puppim onerariæ sese op-
 ponunt, partim etiam latera ipsa pænè abradunt, vt appareret eos
 mercibus adamatis (neque enim ignorabant ex quo loco profecti
 essemus) pugna optare. cūque biremes maioribus bombardis, atq;
 sagittis, quas præsentem venens in ipsa naui assidue inficiebant, nos
 infestare cepissent, quamquam nostri, quorum erat numerus ad
 ducentos, arma parauerant, seque omnes ad propugnandum in-
 struxerant; tamen certissimo in capitis discrimine versabamur
 cum ex altera parte hostium classis multo viris armisque superior
 immineret, ex altera verò littus esset propinquum, salo in quo
 stabamus non plus cubitos quatuor profundo: itaque aut præcis
 ab hoste anchoralibus, quod vrinantes faciunt, in vada incurren-
 dum,

dum, aut in manus hostium planè deueniendum fuisset, nisi nos insperantes presentì periculo Dominus exemisset. quippe hostes comiter amicèque à nobis compellati, nonnullisque muneribus deliniti, non modò nos lacessere desierunt, verùm etiã beneuoli discessere, vt sibimet ipsi Lusitanos, & nobilitate & gloria compararent. Malacam inde peruenimus tertio decimo Calend. Februarias, qui dies Diuo Sebastiano sacet, est ubi à sociis nostris amantissimè excepti, ad octauum vsque idus Februarii piratarum metu commotati sumus. Malaca dum ad Colanum portum, in quo arx est Lusitanorum, contendimus, Ceilaniis iam syrtibus superatis, vento admodum prope ro in Cilanos scopulos rectà deferebamur, nisi ad iactum lapidis animaduerso periculo, & mutata repente velificatione Cononinum promontorium, feliciter præteruecti, (quod vix fieri posse videbatur) ipso die Paschali Dominico, magna Melchiorum & reliquorum Sociorum gratulatione, qui in eo matris Dei legio sunt, Cocinum appulsemus: quo ex loco ad hoc Gouernum D. Pauli collegium dudum expectati quinto decimo idus peruenimus. Cuius equidem collegii cum egregia rei Christianæ adiuuandæ studia, tum varias plurimàsque exercitationes spirituales & litterarias, denique ipsius Ecclesiæ incrementum vehementer sum admiratus: quam porrò Dominus ad gloriam suam tueatur & augeat. Hactenus de navigatione nunc de belonicis rebus pauca perstringam. In Iapone Ecclesiæ numerantur nouem templo quæque suo instructa: quorum templorum quinque circiter idolis antè dicata, nunc sacris altatibus, & **S V CHRISTI, MARIEQUE VIRGINIS DEI** matris imaginibus exornata diuino cultui seruiunt. Facatense templum Christianus quidam Colmus nomine exstruxit. idemque vt nos in Sinarum tempestate recentos cognouit, argenti laminam militi subsidium misit. Nam Cutamense (quod templum est permagnum in agro Funaiano regni Bungenis, passuum ab vrbe viginti quatuor, & millibus) suo sumptu ædificatū Christianus Lucas cimiterium circumdedit, excelsa lapidea Cruce in medio posita, ad quam sepeliri iussit. Cutamensis porrò ager ipse vectigalis est, & naste cuiusdam ethnici, cum quo ipsiusque comitibus, dum Ecclesiam Cutamensem inuisimus, de rebus diuinis sæpe colloqui solimus. quibus ille sermonibus nostræque consuetudine delectabatur, adeò, vt quatuor horas totas interdum nobis aures præberet, atque ita commouebatur nonnunquam, vt velle se Christianum fieri diceret: sed hominum rumusculos veritus (quæ res toto mō

tarum orbe plurimum potest) a suscepta sententia destitit. Idem apud Lucam rursus totum vespertinum tempus nos audiendo consumpsit, elateq; perspectis ex ea disputatione, Iaponicarum sectarum omnium erroribus atque fallaciis: comitibus suis, qui secum aderant, aperte professus est, gratum sibi fore, si quis eorum Christiana sacra susciperet. quæ res nonnullos ex iis adduxit, ut conceptum animo Baptismi desiderium exprimerent: quo ille ita gaudius est, ut eos ipsemet hortaretur, uti constanter in proposito permanerent. Ac ferè omnes Iaponii proceres nobis amici sunt. nam etsi aliqui, acie mentis retusa flagitiis, lucem Evangelii aspicere nequeunt; valetudinis tamen causa, si quando ipsi aut ipsorum familiares in morbum incidunt, ad nos confugere consueverunt, ut iam in his terris Christianam rem non modo Theologi, sed etiam medici chirurgique promoueat; quod ipsum apud Sinas quoque propediem fore confidimus: qua in provincia rumor iam dissipatus est, candidam gentem promissa barba, Sinarum Imperii potituram; quod si (ut speramus) euenerit, paucæ omnino pro messis eius, itemque Iaponicæ & Indicæ copia, Christianarum solidarum omnium operæ fuerint.

In Iapone, simulatque cognitum est me in Indiam profecturum, Christiani omnes à viginti septem passuum millibus ad me salutandi causa venerunt: qui verò longius aberant, mihi se per litteras excusarunt. Itaque in meo discessu tanta hominum multitudo conuenerat, ut eos nec templum nec atrium nostrarum ædium caperet. Hic ego fratres mihi carissimi, Christianorum lacrymas consultò prætereo, quorum mærorem solari conabar noui supplementi spe, cuius causa me ad Socios mecum ex India reducendos abire dicebam. Ad mare tendentem ingens me agmè omnis ætatis virorum atque mulierum ita obfirmato animo prosequutum est, ut ad eos domum remittendos bis in itinere subsistere necesse fuerit. quorum equidem precibus (nam iis me magnopere commendaueram) nos è tantis periculis diuinitus ereptos puto. Sunt autem Iaponii acceptorum beneficiorum adeo memores gratique, ut si modò ipsorum eleemosynas acceperimus, quod illi sibi honoris loco ducunt, (non enim dico si eos inuiserimus, aut alia quapiam re adiuuerimus) eorum primarii ad agendas nobis gratias domum vsque contendunt. quod ipsum inrer dum etiam ethnici eorum cognati faciunt. quod si qui nobis (ut fit) in domesticis ministeriis operam dederint, illam dumtaxat mercedem requirunt, ut sub vesperâ hilari vultu dicamus: *Goxinro de oniar, hoc est, laborastis*

100 SELECTARVM EPISTOLARVM
égregiè. Id si reticeatur, valde mœsti afflictique discedunt.

Bungenſium Rex proficiſcenti mihi dedit eleganti opere gladi-
um, aureaq; vagina in anguis formam elaborata, mittendum ad
Regem Luſitaniæ, quæ eſſe tenera adhuc ætate cognouerat, item-
que præclarum Indiæ Protegi pugionem; quæ omnia in Iaponem
idcirco remiſimus, quod tempeſtatis iniuria nitorem ſuum atque
decorem amiſerant. Ad ipſum autem Bungi Regem Conſtan-
nus Prorex munera & litteras miſerat: & ſimul eum affectat lau-
dibus, quod Euangelii præcones in ſuis regnis tueretur, benigne-
que tractaret. quod ille munus ac litteras ita illuſtri gratia exce-
pit, vt non modò eum, qui attulerat, aureis donarit amplius ſecuri-
tis, verùm etiam ad Prætozem viciliſim miſerit in bellicos vſus ab-
fabre factum thoracem auro ſericòque diſtinctum, cum inaurata
galea, cupreòque frontali, item haſtilia duo pugionibus præbu-
argenteis cruſtis ornata, quas Nanguinatas appellant, aliàque ſi-
milia. Nos autem ipſos mirum quanta beneuolentia proſeque-
tur, nam cum cæteris rebus amicè nobis fauet & commodat, tum
in conſilio dando fidem præſtat cum humanitate & facilitate con-
iunctam, liberumque permittit, ſequamur id, quod optimum eſſe
iudicauerimus. In Chriſtianorum verò negotiis, quanti noſtra
ciat, planè demonſtrat. etenim vel inſimorum hominum reſ, in-
mendatio noſtra ſi acceſſerit, ſuas putat, eoſque nominatim appel-
lat, quod magnum eſt apud Iaponios honoris indicium, adireque
eis ad ſe præbet facillimos: denique illis etiam internuntiis ad nos
vritur. quibus rebus Chriſtiani maiorem in modum animantur.

Vos tanto Regi fratres meliorem in dies mentem, nobis ad ca-
pra ſtrenuè promouenda lucem viresque precamini. Goa.

GASPARIS VILELAE AD
SOCIOS.

Num in vrbe Saciao moratus, Meacum par-
iam rebus diſceſſi anno MDLXII. magnâque
ſtianorum lætitiâ acceptus, conciones habere con-
tinuò inſtiti: & quo maiore gratulatione ſtud-
que celebrarentur inſtantes iam Natales Domini
feriæ, Iobeſeum promulgauî ſeptimo ante anno
datum à ſummo Pontifice. quo illi ita permoti ſunt, vt ipſorum &
in Confeſſionibus diligentiam, & in feſtorum Natalium expecta-
tione pietatè ac ſtudium magnopere admirarer. Natalis Domini
dies feſtus cum adueniſſet, nouem, qui mihi maxime idonei vi-